

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรมส่งเสริมการเกษตร (2547: 5) ได้ดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งมีสภาพยากจน ขาดแคลนอาหารทำให้ร่างกายอ่อนแอ ขาดการศึกษาและสิ่งแวดล้อมที่ดี จำนวน 192 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 127 โรงเรียน โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 7 โรงเรียน และศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียน 237 แห่ง กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่สนองพระราชดำริในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันดำเนินการผลิตทางการเกษตรตั้งแต่ปี 2524 เป็นต้นมา โดยการปลูกพืชผัก ไม้ผล พืชสมุนไพร รวมทั้งการบริหารจัดการ การถนอมอาหารและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรตามแผนการผลิตของโรงเรียนและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่

โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม (2555: 13) ได้ดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 23 จังหวัดสกลนคร จำนวน 6 โรงเรียน เพื่อให้เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีปัญหาการขาดแคลนสารอาหาร และโรคติดต่อสามารถลดระดับความรุนแรงลง นักเรียนมีความรู้และมีทักษะทางด้านการเกษตร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร สามารถพึ่งพาตนเองและนำไปพัฒนาท้องถิ่น ได้มีแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร และแหล่งพันธุ์ดีสู่ชุมชน ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจด้านการผลิตพืช การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนการถนอมอาหาร สามารถนำผลผลิตทางการเกษตรที่ได้ใช้เป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหารกลางวันแก่นักเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับสารอาหารที่มีคุณค่าและสามารถลดปัญหาการขาดสารอาหารได้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดนครพนม ยังมีจุดด้อยหรืออุปสรรคที่ต้องแก้ไขปรับปรุง คือ การผลิตทางการเกษตรตามโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันยังไม่บรรลุเป้าหมาย คือการผลิตด้านการเกษตรยังไม่เพียงพอกับปริมาณความต้องการในการประกอบอาหาร

เลี้ยงและการผลิตการเกษตรไม่ต่อเนื่องตลอดภาคการศึกษา ภาวะโภชนาการในภาพรวมยังมีปัญหา น้ำหนักของเด็กนักเรียนอยู่ในระดับต่ำและค่อนข้างต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในทุกโรงเรียน ปัญหาการขาดสารอาหารของเด็กนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงแม้จะมีจำนวนน้อยก็ตาม ดังนั้น จึงได้ทำการศึกษาการดำเนินงานตามโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดนครพนม เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประกอบการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดนครพนม
- 2.2 เพื่อศึกษาการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดนครพนม
- 2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดนครพนม
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดนครพนม

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษามา สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในงานวิจัยที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดนครพนม ได้ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย

- 3.1.1 ครู ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ สภาพพื้นที่ทางการเกษตรของโรงเรียน และสภาพแหล่งน้ำทางการเกษตรของโรงเรียน
- 3.1.2 นักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ และอาชีพของผู้ปกครอง
- 3.1.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
- 3.1.4 ผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้จากภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร และรายได้รวม

3.2 การดำเนินงานโครงการ ได้แก่ ด้านการผลิตการเกษตรเพื่อสนับสนุนการประกอบเลี้ยงอาหารกลางวัน ด้านการผลิตอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ด้านการแปรรูปและถนอมอาหาร การประกอบเลี้ยงอาหารกลางวัน อาหารเสริมที่มีคุณค่าจะถูกสุขลักษณะ และด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเกษตรและโภชนาการของโรงเรียน

3.3 ความคิดเห็นของครู/กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/ผู้ปกครอง/นักเรียน ต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ได้แก่ ด้านการวางแผนผลิตพืช ด้านการวางแผนประกอบอาหารกลางวัน ด้านการผลิตพืช ด้านการแปรรูปและถนอมอาหาร ด้านการถ่ายทอดความรู้ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการในระดับจังหวัด/อำเภอ

3.4 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของครู/กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/ผู้ปกครอง/นักเรียน

3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้จะศึกษาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ปี 2555 ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดนครพนม พื้นที่ 3 อำเภอ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาสามัคคี อำเภอนาทม
2. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนช่างกลปทุมวันอนุสรณ์ 8 อำเภอนาทม
3. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหาดทรายเพ อำเภอนาทม
4. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสุทธิวิทยา อำเภอนาทม
5. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนคอนราดเฮงเคิล อำเภอโพนสวรรค์
6. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองคู อำเภอโพนสวรรค์

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หมายถึง โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนและดำเนินการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนทำหน้าที่เป็นครูผู้สอน ในการศึกษาครั้งนี้จะหมายถึงโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพื้นที่จังหวัดนครพนม จำนวน 6 โรงเรียน

5.2 ครู หมายถึง ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดน ที่ได้รับมอบหมายภารกิจในการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนและได้รับคำสั่งให้ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนนักเรียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

5.3 นักเรียน หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพื้นที่จังหวัดนครพนม สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ที่ 23 จังหวัดสกลนคร

5.4 ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ-แม่ หรือผู้อุปการะนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดนครพนม และมีส่วนร่วมในการประกอบอาหารกลางวันของโรงเรียน

5.5 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หมายถึง พ่อ-แม่ หรือผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดนครพนม และมีหน้าที่ประกอบอาหาร

5.6 โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน หมายถึง โครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารโดยมี

การปลูกพืชผัก ไม้ผล พืชสมุนไพร รวมทั้งการบริหารจัดการ การถนอมอาหารและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรตามแผนการผลิตของโรงเรียนและเหมาะสมกับศักยภาพของนำผลผลิตทางการเกษตรและใช้เป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหารกลางวันแก่นักเรียน

5.7 ปัจจัยการผลิต” หมายถึง วัสดุการเกษตรที่สนับสนุนให้โรงเรียนดำรงตระเวนชายแดนตามกิจกรรมการผลิตการเกษตรและกิจกรรมเคหกิจเกษตร

5.8 การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกในลักษณะของความเจริญเติบโต เจริญองงาม ความเจริญก้าวหน้า หรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

5.9 การมีส่วนร่วมของสมาชิก หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกของกลุ่มมีความสนใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุถึงการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางและเป้าหมายที่พึงประสงค์ร่วมกัน

5.10 ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยพื้นฐานประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นความเข้าใจ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของโรงเรียนดำรงตระเวนชายแดน ในจังหวัดนครพนม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6.2 ข้อมูลจากการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้รับผิดชอบงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค โรงเรียนดำรงตระเวนชายแดน ตลอดจนหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการต่อไป

6.3 เป็นข้อมูลในการวิจัยเกี่ยวกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในเรื่องอื่นๆ ต่อไป